

Kvalitativ forskningsmetode

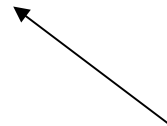
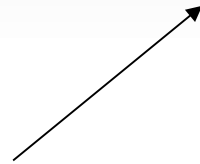
Induktiv metode

Teori og hypoteser

Induksjon

Empiriske
sammenhenger

Observasjoner
(empiri)

Kvalitativ forskningsmetode

Den kvalitative forskningsprosessen

Den kvalitative forskningsprosessen kan illustreres som et vekselspill mellom forsker og undersøkelsesenhet - en spiral eller sirkel som fortsetter i flere runder (iterasjoner) - og som filosofien refererer til som "**hermeneutiske**" sirkler – en tolkningsprosess:

forsker: oppfatning av problemstilling

( )

undersøkelsesenhet:

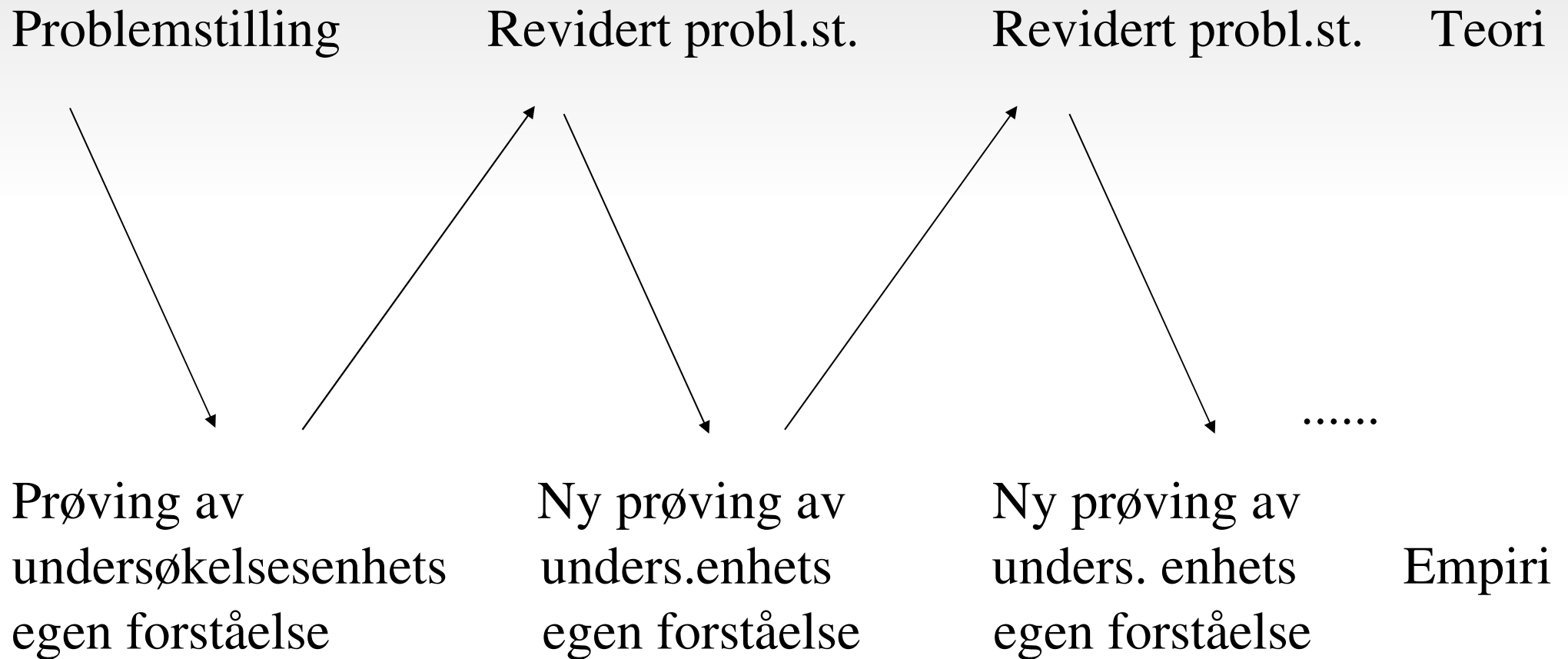
prøving av hans/hennes oppfatning av problemstilling

Kvalitativ forskningsmetode

Forskeren har en oppfatning av problemstillingen som i utgangspunktet kan være basert i tidligere forskning. Ved hjelp av empiri fra kvalitativ metode så videreutvikler forskeren denne problemstillingen - og en revidert / ny problemstilling oppstår.

Denne vekselvirkningen mellom teoretiske vurderinger og utprøving mot innsamlet datamateriale refereres til som en induktiv tilnærming til å forklare fenomen som vi er opptatt av. I engelskspråklig litteratur kalles dette ofte for Grounded Theory.

Kvalitativ forskningsmetode

Kvalitativ forskningsmetode

Kvalitativ / induktiv tilnærming har i over 40 år vært referert til som **Grounded Theory**.

Glaser and Strauss utviklet *grounded theory* som et mer systematisk metodisk opplegg for kvalitativ metode – i tillegg til etnografi og historiefortelling.

Basert i observasjoner og intervju utvikles:

Koder → begrep → kategorier → teori

Mer om Grounded theory:

<http://www.groundedtheory.com/> (Glaser)

Kvalitativ forskningsmetode

Avgrensning av egen rolle i kvalitativ forskning:

- For stor avstand til undersøkelsesenheten
  - problematisk å få innsikt
- For liten avstand til undersøkelsesenheten
  - vanskelig å være objektiv («go native»)

Kvalitativ forskningsmetode

Avstand forsker <--> undersøkelsesenheter:

- ingen/liten avstand: «go native» - problematisk empiri
- middels avstand: aksjonsforskning (aktiv deltakelse)
- større avstand: oppdragsforskning (rådgivning)

Kvalitativ forskningsmetode

Alternative datainnsamlingsmetoder innen kvalitativ forskning:

- Det kvalitative intervju
- Kvalitativ observasjon
- Kvalitativ dokumentanalyse

Det kvalitative intervju

- Stor fleksibilitet (samtaleform)
- Intervjuguide (temaliste basert i problemstillingen)
- Undersøkelsesenheter: hvem skal intervjues?
  - Respondent-intervju: berørte personer
  - Informant-intervju: nøkkelpersoner

Intervju: utvelgning av personer

Problemstilling

Arbeidsledighet

Arbeidsmiljø

Virkemidler i
software design

Informant

ansatte i NAV

tillitsvalgt

eksperter
innen design

Respondent

arbeidsledige

ansatte-ulike avd.

forbrukere-software
produktet

Det kvalitative intervju

- Intervjusituasjonen: tillitsforhold, frivillig deltakelse
  - gruppeintervju / gruppediskusjon – alternativ til individuelle intervju
- Analyse av data: data i skriftlig form / lydopptak / video
  - kategorisering / klassifisering av uttalelser
  - utvikle typologer – nye teoretiske begrep / forståelse

Intervju: kategorisering / klassifisering av intervjudata

<u>Problemstilling</u>	<u>subjektiv</u>	<u>objektiv</u>
Arbeidsledighet	negativt sjølbilde	økon. problem
Arbeidsmiljø	godt samhold / klikkdannelse	fadderordning, opplæringsrutiner
Virkemidler i software design	estetisk design støy, fargevalg	informativ <---> lite informativ

Det kvalitative intervju

Formidling av resultat:

- Teoretisk ramme for analysen (tidligere forskning)
- Metodevalg og utvelgning av respondenter
- Temasentrert analyse av kvalitative data
- Sitat: dokumentasjon av klassifisering / kategorisering
- Utvikle hypoteser: gir ny teoretisk innsikt

Kvalitativ observasjon

Kvalitativ observasjon benyttes i situasjoner / problemstillinger der intervju ikke kan benyttes:

- Barn i lek
- Utøving av makt i styrever i bedrifter
- Observasjon av kroppsspråk i bruk av informasjonsteknologi

Kvalitativ observasjon

Kvalitativ observasjon er ressurskrevende

- Forsker deltar direkte i situasjonen:
stor nærhet og tydelige etiske utfordringer
- Åpen observasjon bør benyttes
(skjult observasjon kan nesten aldri forsvares etisk)
- Aktiv eller passiv deltaking
  - aktiv: forsker er «for nær» - taper objektivitet -
  - passiv: kan gi etiske dilemma – nødvendige tiltak som forsker kan gi informasjon om – f.eks. arbeidsmiljø

Kvalitativ observasjon

Analyse av data: feltarbeidsnotater / video

- kategorisering / klassifisering av atferd
- utvikle typologier – nye teoretiske begrep / ny forståelse
- illustrasjon: feltarbeidssitat – beskrivelse av situasjoner som er observert

Kvalitativ observasjon

Formidling av resultat:

- Teoretisk ramme for analysen (tidligere forskning)
- Metodevalg og utvelgning av grupper for observasjon
- Temasentrert analyse av kvalitative observasjonsdata
- Situasjonsbeskrivelser (feltarbeidssitat):
dokumentasjon av klassifisering / kategorisering
- Utvikle hypoteser: gir ny teoretisk innsikt

Kvalitativ dokumentanalyse

Typer dokumentasjon kan gi grunnlag for forståelse for en gitt problemstilling:

- Personlige dokumenter (dagbøker, brev, ...)
- Organisasjonsdokument (referat, org. kart, rapporter ..)
- Massemediadokument (aviser, radio, TV, websider ..)

Kvalitativ dokumentanalyse

Analyse av kvalitative data fra dokumenter

- kategorisering / klassifisering av informasjon
- utvikle typologier – nye teoretiske begrep / ny forståelse
- Illustrasjon ved hjelp av sitat fra dokumenter

Kvalitativ dokumentanalyse

Formidling av resultat:

- Teoretisk ramme for analysen (tidligere forskning)
- Metodevalg og utvelgning av dokumenter for analyse
- Temasentrert analyse: innholdsanalyse av dokumenter
- Sitat fra dokumenter gir beskrivelse av situasjoner
  - viser utvikling av klassifisering / kategorisering
- Utvikle hypoteser: gir ny teoretisk innsikt